

**Специјални резерват
природе**

Багремара

**ПЛАН
УПРАВЉАЊА**

2011. – 2020.

**ПЛАН УПРАВЉАЊА
СРП “БАГРЕМАРА”**

Аутор:

ЈП “Војводинашуме”

Прерадовићева 2

21 131 Петровадин

Србија

Тел +381 21 431 144

е-маил: info@vojvodinasume.rs

Петровадин / Србија

Јул, 2011

ПРЕДГОВОР

Пред Вама је План управљања Специјалним резерватом природе „Багремара“. Доношење плана управљања за ово заштићено подручје представља значајан корак, јер је овај документ важан алат за обављање свих Законом предвиђених функција Управљача.

Планом управљања ближе се планира сваки аспект рада Управљача у наредних десет година, било да се ради о научним истраживањима, конкретним активностима заштите и очувања врста и еколошких система, развоју система посећивања или институционалном јачању самог Управљача и едукацији његових запослених.

План управљања Специјалним резерватом природе „Багремара“ плод је дуготрајног заједничког напора многих колега. У њему су уз израђиваче активно учествовали запослени код Управљача, Министарство животне средине, рударства и просторног планирања, Покрајински секретеријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе и бројне институције и појединци.

С обзиром да се ради о првом десетогодишњем плану управљања резерватом, очекујемо да ће током његовог спровођења бити прилике за тестирање његових поставки, испунити предвиђене циљеве и спровести мере, али и уочити његове недостатке, како бисмо их приликом ревизије Плана управљања покушали исправити.

Захваљујемо свима који су учествовали у изради овога Плана управљања, а све оне који су на било који начин заинтересовани за простор Специјалног резервата природе „Багремара“ и рад Управљача позивамо да нам се придруже у креирању и спровођењу акционих планова и својим сугестијама помогну бољем спровођењу плана. Верујемо да ћемо тако допринети заједничком циљу - очуваној природи Специјалног резервата природе „Багремара“ на добробит свих.

Петроварадин, јул 2011.

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „БАГРЕМАРА“

Основни подаци	
Назив заштићеног подручја	Багремара
Категорија заштићеног подручја	Специјални резерват природе
Датум проглашења заштићеног подручја	01.02.2007.год.
Површина	117,58 ha
Планско раздобље плана управљања	2011- 2020
Управљач	<p>ЈП „Војводинашуме“ Прерадовићева 2 21 131 Петроварадин Тел/факс: 021 431 144</p> <p>Шумско газдинство „Нови Сад“ Војводе Путника 3 22 000 Нови Сад Тел/факс: 021 557 412, 557 706</p>
Документациона основа управљања	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о заштити природе - Закон о шумама - Уредба о заштити СРП "Багремара" - План управљања СРП "Багремара" 2008 - 2012 - Програм управљања СРП "Багремара" - Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби - Правилник о висинама накнаде за коришћење заштићеног подручја

ИЗВОД ПЛАНА

Визија СРП „Багремара“

Специјални резерват природе “Багремара” је препознатљив по очуваним природним вредностима и њиховом разноликошћу. Будућност СРП “Багремара” је унапређење и заштита уз очување и обезбеђивање еколошки одрживог и равномерног (“мудрог”) коришћења природних ресурса. Задатак свих заинтересованих субјеката у СРП “Багремара” је да се на најбољи могућ начин заштите и унапреде природне вредности овог заштићеног подручја а нарочито да се створе оптимални станишни услови за опстанак биљне врсте кукурјак.

Циљеви заштите, очувања, унапређења и усклађеног развоја

Законом о заштити природе (Сл.Гл.РС бр.36/2009, 88/2010 и 91/2010) и Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Багремара“ (Сл.Гл.РС бр.12/07) утврђене су смернице за опредељивање циљева заштите, очувања, унапређивања и развоја овог заштићеног подручја. Режији заштите и коришћења који су дефинисани Уредбом, представљају законски оквир за одређивање циљева који ће се спроводити у програмским и планским документима.

У том смислу, циљеви заштите, очувања, унапређења и усклађеног развоја на простору СРП „Багремара“ су континуирани (период 2011-2020 год) и односе се на следеће активности:

- Унапређење послова заштите, очувања и унапређења природног добра уз јачање стручних и материјалних капацитета управљача;
- Одржавање биолошке равнотеже, односно обезбеђење опстанка изворних екосистема који у целини представљају темељну природну вредност подручја - посебно шумских станишта;
- Очување шумског екосистема и шумског земљишта ради опстанка кукурјака.
- Еколошка ревитализацији природне шуме у дугорочном периоду - превођење културе багрема у резервату у полуприродну тј. природну шуму;
- Зимска сеча, без котличања уз премазивање пањева ради сузбијања багремових изданака;
- Чисте сече на мањим површинама (до 10ha);
- Обнова шуме садњом садница на мањим површинама, без преоравања уништавања шумског земљишта;
- Редовне мере неге и обнове шумских састојина;
- Заврана коришћења хемијских средстава;
- Израда Програма управљања популацијом кукурјака са успостављањем мониторинга управљања популацијом;
- Успостављање мреже микролокација кукурјака и њихово повезивање;
- Очување појединачних стабала шумских воћкарица и аутохтоног дрвећа и грмља;
- Сузбијање и уништавање агресивних дрвеснастих врста: *Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*, *Ailanthus glandulosa* и др.
- Уништавање зеластих инвазивних врста -*Solidago serotina*, *Asclepias syriaca*, и др.
- Успостављање шумског реда са потпуним уклањањем грањевина и ситних остатака посечених стабала;

- Усклађивање привредних делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај и др.) са пословима заштите и унапређења стања природног добра;
- Трајни мониторинг у Резервату (стање екосистема угрожавајућих фактора, ефеката мера усклађеног „мудрог“ коришћења и дозвољених развојних активности);
- Повезивање интереса заштите природне са традицијом и одрживим развојем локалних заједница;
- Сарадња са међународним, републичким, покрајинским и локалним установама, стручним и научним институцијама и невладиним организацијама које су повезане са заштићеним подручјем и интересима локалног становништва.

Програмом управљања Специјалним резерватом природе "Багремара" дефинишу се циљеви и принципи заштите, унапређења, коришћења и развоја, како појединих вредности, тако и укупног простора заштићеног природног добра. Заштита има двојаку функцију јер служи за очување биодиверзитета, природних и културних вредности и ствара услове за одрживи развој заштићеног природног добра.

Циљеви и мере управљања у СРП "Багремара"

У складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити СРП "Багремара" и резултатима досадашњих истраживања утврђене су смернице за одређивање циљева заштите, коришћења и развоја Специјалног резервата природе. План управљања је основ свих функција заштићеног подручја, а природне вредности ће се користити у оквиру успостављених режима заштите. Планом управљања су дефинисани циљеви и принципи заштите унапређења, коришћења и развоја заштићеног подручја, који ће се спроводити програмским и планским документима. Основни, дугорочни циљ у Плану управљања је дефинисање услова неопходних за одржавање биолошке равнотеже, односно разноврсности специјског биодиверзитета који је у целини темељна вредност резервата. Осим наведеног циљева су и обезбеђивање планских основа за управљање и уређење подручја, што иницира израду следећих докумената и реализација посебних развојних програма.

Да би се наведени дугорочни циљеви остварили неопходно је да се озбеде основе за финансирање мера заштите, унапређења, уређивања и развоја из различитих извора. Имајући у виду зацртане циљеве одређене Планом управљања одређују се циљеви и мере управљања СРП "Багремара" кроз следеће видове:

Приоритетни циљеви у планском периоду (2011 - 2020)

1. Ревизија Уредбе о заштити

Измена члана 5, тачка 7. Поменута Уредба у члану 5, тачка 7 наводи да је забрањено вршити чисту сечу на површинама већим од 1 ha што је са аспекта редовних радова у шумарству, заштите шума и пре свега заштите угрожене биљне врсте кукурјак апсолутно немогуће. Чести уласци механизације у заштићено природно добро, да би се обавили радови на површинама мањим од 1 ha, би врло негативно деловали на популацију кукурјака (*Eragrostis hyemalis* L.) Salisb.). Из тог разлога иницијатива за измену Уредбе је у току а при томе је добијена и сагласност Завода за заштиту природе.

2. Рад на унапређењу организовања управљања Резерватом у домену влашћења Предузећа као управљача, нарочито успостављања стручне службе надзора и чувања у Резервату.

Подручје Резервата је у надлежности ШГ Нови Сад, ШУ Бачка Паланка. За чување и надзор задужен је чувар Резервата, ревидни инжењер и шеф шумске управе. Свакодневно се врши обилазак и контрола заштићеног подручја а информације се

путем недељних и месечних извештаја прослеђују у дирекцију надлежном рефернету за послове заштите природе.

Надлежност чувара је регулисана Актом о унутрашњем реду и чуварској служби.

3. Израда и доношење програмске и планске документације.

Од момента проглашења заштите СРП "Багремара", 2007.године, управљач је израдио: Привремени програм заштите за 2007.год., Средњорочни програм заштите са за период 2008 - 2012.год. и годишње програме заштите за 2007, 2008, 2009, 2010 и 2011.годину. С обзиром на обавезу усаглашавања планске документације са Законом о заштити природе (Сл.гл РС бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010) управљач је приступио изради Плана управљања за период 2011-2020 год.

4. Опремање чуварске и надзорне службе потребном техничком опремом (теренска кола, двогледи, GPS - уређај, мобилни телефони, фотоапарати, теренски лаптоп - IPAQ и препознатљивом униформом са видно истакнутим знаком Резервата).

Тренутно чуварска служба располаже теренским возилом, мобилним телефоном, двогледом, униформом са знаком заштите природе и службеном легитимацијом.

5. Изградња и опремање визиторског центра у Резервату.

Током 2010.год. управљач је уз финансијску помоћ Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој у заштитној зони СРП Багремара изградио еко надстрешницу од природних материјала (дрво, трска), која има функцију окупљања посетилаца и одржавање васпитно - образовних садржаја. Од еко надстрешнице води трасирана и прочишћена едукативна стаза у дужини од 2000m уз коју се налазе клупе и столови, канте за смеће и инфо табле на којима се налазе основни подаци о заштићеном подручју.

6. Формирање Савета Резервата.

У току наредног планског периода управљач ће иницирати и формирати тело савета са стручним и компетентним члановима из домена заштите природе, локалног становништва и медија.

7. Израда базе података (GIS) у функцији управљања, мониторинга и коришћења Резервата.

Током четворогодишњег периода управљања СРП Багремара вршен је константни мониторинг. Постоји база података која се односи на праћење стања природних вредности и човекових активности у Резервату. Наиме на подручју Резервата врши се евиденција гнезда црне роде (*Ciconia nigra*) и орла белорепана (*Haliaeetus albicilla*). Такође константно се врши посматрање кључних врста и то: кукурјак, бели локвањ, лабуд, куна златица, зелена жуна и пух лешникар.

8. Рад на инвентаризацији флоре и фауне - индентификацији локација, станишта и популација ретких и угрожених врста, картирање станишта, праћење стања водног ресурса.

Вршиће се у току планског периода у сарадњи са стручним институцијама (Департман за биологију и екологију, Завод за заштиту природе и др.). Ови радови биће издефинисани посебним пројектним активностима у планском периоду.

9. Програм туристичке понуде - активности на развијању и унапређењу одрживог еко - туризма у Резервату по посебним пројектима, који се надовезује на рурални туризам околних насеља и израда мреже едукативних стаза по посебним пројектима.

Разрадиће се у току планског периода у сарадњи са стручним институцијама и туристичким организацијама.

10. Рад на унапређењу свих видова сарадње са другим корисницима подручја и локалним заједницама.

Спроводиће се континуирано у планском периоду.

11. Програми презентације и популаризације природних вредности подручја израда туристичко - рекреативних и едукативних садржаја и рада управљача успостављањем презентације на Интернету, израда монографије о Багремари, израда брошура, плаката, разгледница и водича, инфо табла уз едукативне стазе и сл.

СРП Багремара се налази на званичном сајту ЈП Војводинашуме, тако да сви заинтересовани могу добити основне информације о заштићеном добру, како се до њега стиже, контакт особе и др. Током претходног периода управљања (од 2007. на овамо) управљач је уредио простор Резервата са клупама, столовима, инфо таблама, едукативном стазом и еко надстрешницом. 2008. године је Резерват медијски презентован са свим садржајима и потенцијалима а 2010. год урађена је брошура о Резервату. У наредном планском периоду радиће се на свим видовима презентовања заштићеног добра.

12. Предузимање активности на коришћењу знака заштићеног природног добра као брэнда за здраву животну средину, здравствено - безбедну храну из региона, сувенира и производа традиционалних заната са гравитирајућег подручја.

У току претходног планског периода управљач је осмислио и презентовао знак заштићеног добра. У наредном планском периоду радиће се на успостављању сарадње са локалним становништвом и развијању заједничких активности на осмишљавању брэнда заштићеног подручја.

13. Сарадња са надлежним и заинтересованим субјектима - програмска сарадња са Заводом за заштиту природе и другим стручним установама, програмска сарадња са општином и надлежним секретаријатом у Покрајини, програмска сарадња са научним институцијама, корисницима простора и туристичким организацијама.

Вршиће се континуирано у току доношења планске документације, спровођења пројектних активности и других активности.

14. Успостављање одговарајућих облика сарадње у оквиру регионалне, националне и међународне мреже заштићених подручја.

Континуирано.

Концепција развоја и заштите Резервата дефинише се на основу оцене стања заштићеног добра, система и праксе у заштити природе, принципа активне и интегралне заштите, одрживог развоја и дефинисаних циљева заштите.

Финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању СРП „Багремара“ и начин њиховог обезбеђивања

Планом управљања Специјалним резерватом природе "Багремара" је извршена процена трошкова заштите и развоја Резервата и потенцијални извори финансирања. Сви трошкови, осим трошкова који настају у шумарству и ловству процењени су планским документима који обрађују област шумарства и ловства.

Планом управљања за изворе финансирања предвиђена су средства из фондова - међународних, репуличких и покрајинских, донација, средства управљача, путем конкурса са израђеним пројектима и других извора.

Годишњим Планом управљања ће бити тачно одређена локација-место извођења радова, динамика (квартала) и процењена финансијска средства потребна за њихово извођење. Узимајући у обзир значај заштићеног добра Багремара, неопходно је да се за обезбеђивање процењених финансијских средстава ангажују сви субјекти, посебно државне институције и управљач како би се исти у потпуности и реализовао.

Ред. број	Област за финансирање	Износ процењених финансијских средстава (дин)
1.	Научно истраживачки и образовни рад	5.000 000, 00 дин.
2.	Чување, надзор, праћење стања	1.500 000,00 дин.
3.	Израда планске и програмске документације	1.500 000,00 дин.
4.	Туризам и рекреација	1.000 000,00 дин.
5.	Уређење простора	1.000 000,00 дин.
6.	Презентација и промоција природног добра	1.000 000,00 дин.
7.	Едукација кадрова	500.000,00 дин.
6.	Учешће јавности	500.000,00 дин.
8.	Сарадња са осталим корисницима	1.000.000,00дин.
	Укупно процењени трошкови за спровођење Плана управљања	13.000 000,00дин.